

● EESTI MARJAD

Läänemaised maasikad jõudsid müügiletile

Aaviku talu maasikaaeg tuleb tänavu tavalisest pikem, sest saaki hakkab andma uus kolmel hektaril laiuv maasikaistandus.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Maasikakasvataja Elar Kuusemaa sõnul müüakse Aaviku talu marju Haapsalu Uuemõisa ja kaubamaja Konsumis ning Vanalinna Coopis. Läänemaa väiksematesse poodidesse ei jõua Aaviku marju laiali vedada. Talu ise müüb kaupluste ees letilt.

Aaviku maasikaid saab ka Haapsalu turult, aga alles mõne aja pärast. Seal hakkab müüma Künka talu, kui oma kartuliga turule tuleb.

Maasikasaaki mõjutab ilm suuresti. Otsene vihm ei ole Kuusemaa sõnul kunagi marjale hea. „Marjad on pehmed, esialgu õnneks veel hallituse muret ei ole,” ütles ta.

Mai alguse öökülmad tegid aga Aavikul maasikatele suurt kahju. „Eriti neile, mis loori all kasvasid. Kui on terve öö 5–7 kraadi külma, ei päästa katteloort midagi,” ütles Kuusemaa. Lõkkesuitsuga külma tema sõnul tõrjuda ei õnnestu, see on juba ära proovitud.

Tänavu tuleb Aaviku talu maasikaaeg pikem kui tavaliselt, sest umbes 60 päeva pärast istutamist hakkab saaki andma Aaviku talu uus maasikaistandus, mis laiub umbes kolmel hektaril – 18 500 meetrit uut kilepeenart ligi 90 000 taimega.

Uus istandus on Läänemaa kohta tavatult suur. „Senised on olnud umbkaudu üheksa korda väiksemad. Eesti mõistes pole see midagi, aga Läänemaal pole varem keegi nii palju istutanud,” ütles maasikakasvataja.

„Katsime maasikapeenrad ainult valge kilega, sest varem on sellega hea kogemus olnud. Kuuma suveilmad ei küpseta-

Aaviku talu peretütar Laura Kuusemaa korjab esimesi valminud maasikaid.

ANDRA KIRNA

nud nii kiirelt marju valmis ja maasikad olid väga hea maitsega,” lisas Kuusemaa.

Töö uue istanduse rajamiseks algas eelmisel kevadel, sest viimati hariti seda maad eelmise sajandi keskpaigas ja seal on valdavalt olnud loomade karjamaa.

„Selle aasta kevadel kile panekuks ettevalmistusi tehes sai selgeks, et lihtne see ei saa olema.

Pärast sügiskünni kultiveerimise seda umbes 20 korda, aga ei saanud mulda ikka nii pehme, et saaks kilemasinaga põlule minna. Seega tuli freesida.

See on väga aeglane töö ja kivise pinna tõttu lõhkus päris palju tehnikat,” kirjeldas Kuusemaa. „Pärast freesimist ja kilemasina kerget ümberehitust õnnestus enam-vähem talutavad peenrad

teha. Pole võrreldav Lõuna-Eestiga, kus pärast sügiskünni on kevadel korra või kaks vaja pinna kultiveerida ja see on valmis kile panekuks.”

Esialgu on marju vähem ja need sai pererahvas niisama ära korjata, aga peatselt tuleb Kuusemaa sõnul hakata maasikaid korjama lavatsilt. Töökäed selleks on Aaviku talul suuremas jaos juba olemas.

Uuemõisas sai eile osta maasikasorte Verdi ja Allegro hinnaga 10 eurot kilogramm. Kuusemaa sõnul on talu enamasti alustanud niisugusest müügihinnast, nii ka tänavu.

„Edasine sõltub saagist ja mõnel määral ka välismaise marja hinnast,” ütles maasikakasvataja.

Suurt punast maasikat kujukavast kioskist Uuemõisa Konsumi

ees osteti kolmapäeval marju päris usinasti. Ka hind ei paistnud ostjaid hirmutavat.

Teine suurem kasvataja Läänemaal Hansu talu toob oma maasikad müüki mõne aja pärast. Maasikakasvataja Ulvi Rääli sõnul taimed veel õitsevad.

„Rohelisi marju on küll juba ka, aga siiski on veel vara,” ütles Rääli.

Klassitais lapsi jääb Noarootsi gümnaasiumi ukse taha

Noarootsi gümnaasiumisse pürib üle 30 lapse rohkem, kui kohati jätkub.

Läinud nädalal käis katsetel 90 põhikoolilõpetanut, kes läbisid vestluse eesti ja inglise keeles. Loevad ka eesti keele ja matemaatikaeksami hinded. „Vastu võtame 56 ehk kaks klassitait,” ütles Noarootsi gümnaasiumi juhiabi Viktoria Mitman.

Veel kolm aastat tagasi pürgis Noarootsi 156 noort ja ukse taha jäi sada. Mullu käis katsetel veidi üle saja õppuri. Toona oli konkurss 1,9 õpilast kohale, tänavu 1,6. Aasta-aastalt tasapisi vähenevad sisseastujate hulk võib Mitmani sõnul olla tingitud sellest, et noori ongi vähem. „Aga ilmselt ka sellest, et riigigümnaasiume on juurde tulnud,” sõnas Mitman.

1994. aastal avatud Noarootsi ja Nõo riigigümnaasiumid olid Eesti esimesed. Noarootsi gümnaasiumis õpib noori üle ter-

Noarootsis antud haridust tähistab kooli ees hariduspüü.

ARVO TARMULA

Haapsalu kutsehariduskeskuse menukaim eriala on IT

Haapsalu kutsehariduskeskuse IT-süsteemide noorempetsialisti erialale on juba praegu konkurss kaks inimest kohale.

Sisseastumisavalduse on esitanud 49 õppurit, vastu võetakse 24. Haapsalu kutsehariduskeskuse direktor Riinu Raasuke märkis, et avalduste vastuvõtt kestab jaanipäevani.

Konkurss on ka bürooassistendi ja turismiteenuste disaineri erialale. Bürooassistendiks pürib 18, vastu võetakse 15 (konkurss 1,2 inimest kohale). Turismiteenuste erialale on laekunud 65 avaldust, vastu võetakse 45 õppurit (konkurss 1,4).

Tisleriks tahab õppida 12 noort ja nii palju võetaksegi vastu. Abikoka, abipagari ja ülddehituse rühmades on kohti rohkem kui praegu avaldusi.

Kõikide erialade peale kokku on laekunud 173 avaldust, kohti on 144 (konkurss 1,2 õppurit kohale).

Kaie Ilves

ve Eesti ja riigikoolide lisandudes eelistatakse õpinguid jätkata kodu lähedal.

Läänemaa ühisgümnaasiumisse tahab astuda 160 noort. Kõik nad sisse ei saa, aga Läänemaa ühisgümnaasiumi juhiabi Katrin Sep-

peli sõnul pole veel ka võimalik öelda, kui palju vastu võetakse.

Pingerea alusel pääseb õppima kolm-neli klassitait. „Välja jäävad need, kes jäävad joone alla,” ütles Seppel. Lävend on 50 punkti. Punkte saab seda rohkem, mida pare-

mad on olnud hinded, maksimaalselt on võimalik saada sada punkti.

Kullamaa keskkooli 10. klassis soovib õppida veidi üle 30 noore. „Hea oleks, kui saaksime vastu võtta 20–25 noort,” ütles Kullamaa keskkooli õppejuht Riina Gilden. Õpilased läbivad vestluse. „Hindame tahet õppida ja tunnistusele vaatame ka otsa,” ütles Gilden.

Läänemaa pisima gümnaasiumi Kullamaa keskkooli 11. ja 12. klassis õpib tuleval kooliaastal 31 noort. Lääneranna gümnaasiumisse on avalduse andnud 25 õppurit.

„Tähtaeg on 13. juuni,” ütles Lääneranna gümnaasiumi direktor Rasmus Lippur. Sisse saavad kõik, kellel ei ole tunnistusel kahte. „Puudulikuga tunnistusel me ei võta,” kinnitas Lippur.

Lääneranna gümnaasiumi 11. ja 12. klassis õpib tuleval kooliaastal 40 noort. KAIE ILVES

● JUHTKIRI

Ammu oli aeg

Sotsiaalministeeriumi soov teha ujulate ja basseiniga spaadele kohustuslikuks sukeldumisvõimelise vetelpäästja olemasolu on nii elementaarne, et on isegi ime-lik, et niisugust nõuet praegu pole.

Õnneks on paljud ujulad ja spaad vetelpäästeoskuste vajalikkusest aru saanud ning oma töötajaid koolitanud, sest kahjuks on viimastel aastatel olnud Eesti spaades ja veekeskustes mitu juhtumit, kus inimesed on uppunud või tänu oskustele tegutsemisele viimasel hetkel päästetud.

Kaks aastat tagasi oli selline juhtum siinsamas Haapsalus Fra Mare spaas, kus väike poiss oleks elu kaotanud, kui poleks olnud vetelpääste- ja elustamisoskustega töötajaid ja külastajaid, kes poisi veest välja tõid ja teda kiirabi saabumiseni elustasid.

Kuigi Hestia hotellijuht ütleb Lääne Elule, et piisab sellest, kui vetelpäästeoskustega inimene on majas, ei pruugi sellest tegelikult piisata. Suplejatel tuleks siiski silm peal hoida. Seda vähemalt ajal, kui basseinis on veidi rohkem inimesi. Küsimus pole ju ainult uppuja päästmises, vaid ka uppumisohtu sattunud inimese märkamises.

Arvamus, et uppumisohtu sattunud inimese vehib kätega ja hüüab täiest kõrist appi, on nii vale, kui üldse olla saab. Kes ei usu, võib ise proovida vees kaks kätt korraga üles tõsta. Enamasti võitleb uppuja selle nimel, et pinnal püsida ja hingamiseks õhku saada, ega kuluta energiat appi hüüdmisele. Kõrvaltvaatajale võib isegi näida, et inimene lihtsalt lõbutseb vees. Sama vale on arvamus, et kui bassein on rahvast täis, siis uppujat kindlasti märgatakse. Elu on näidanud, et sageli ei märgata.

Turvalisus on asi, mille pealt ei tohiks kokku hoida.

● TEISED LEHED

Paneme andmekaitse nüüd lühema keti otsa

DELFI. Isikuandmete kaitse on väga tähtis. Sellegipoolest on andmekaitsest saanud ühiselu pidur. On hädavajalik see valdkond Eestis ümber mõtestada, kirjutab Delfi juhtkirjas.

Ettevõtja Argo Luude kirjutab Delfis, miks tema suurtöoandjana ei saa oma prügiautojuhtide joovet kontrollida. Isegi kui silm ja nina kinnitavad, et see inimene on täis kui tinavile, ei ole tööandjal kui sõiduki omanikul ja vastutajal lubatud juhti enne rooli minekut kontrollida. Sest andmekaitse inspeksioon on teinud järelduse: joove ja selle mõõtmine on delikaatsed isikuandmed.

Just andmekaitsereglid ja nende rakendamine on üks peamisi põhjuseid, miks Eesti riigiasutuste ja kohalike omavalitsuse dokumendiregistrid on ülisuures osas salastatud. Massiliselt dokumente on peidetud templi „asutusesiseseks kasutamiseks” taha. Kohtupidamist ja -lahendeid on aastate kaupa andmekaitse ettekäändel üha kinnisemaks keeratud. Ehkki kohtupidamise avalikkus on põhiseaduse nõue. Avatud valitsemisest on selles salastamise tuhinas saanud aastate jooksul täielik naljakoht.

See ei tähenda, et meie kõigi andmed ei vajaks kaitset – absoluutselt vajavad. Ent see pill on just rakendusfaasis nii lõhki puhutud, et enam ei saa kasutada tervemõistuslikke ja optimaalseid lahendusi meie ühiselu probleemidele. Sellest on saanud terve Euroopa jaoks arengupidur, üks suuri põhjuseid, miks Euroopas ei sünni suuri tehnoloogiaettevõtteid.

● LAUSELAEN

„Võimulolijate poliitiliste otsuste elluviimiseks on loodud mehhanism, mis motiveerib ametnikke isikliku kasu saamise nimel tegelema valdkonnaga, mis on motiveeritud poliitiliselt, mitte kohaliku elu korraldust silmas pidades.”

Lääneranna vallavolinik **Raul Oberschneider** valla ametnikele tuulealade eriplaneeringu eest jagatavatest preemiastest. Lääne Elu, 10. juuni

Liiklusohutus algab iga liikleja tervest mõistusest

Viimastel aastatel järjest süngemaks muutunud liiklusstatistika, traagilised uudised ja sotsiaalmeedia kommentaarid viitavad murettekitavale tendentsile, kus aina sagedamini otsitakse õnnetuste põhjust taristus, märgistuses või teistes liiklejates, samas kui enda käitumine roolis, jalgrattasadulas või kõndides jääb kriitika alt välja.

Selle aasta esimese viie kuu jooksul juhtus transpordiameti andmeil 477 liiklusõnnetust, milles sai viga 535 ja surma 12 inimest. Seda on 126 liiklusõnnetuse, 149 vigastatu ja kahe hukunu võrra vähem kui mullu samal ajal, ent sellegipoolest on need arvud kurvad. Jätakuvalt domineerivad liiklusõnnetuste seas autoga teelt välja või takistusele otsa sõitmised ning sõidukite omavahelised kokkupõrked, millele järgnevad otsasõidud jalakäijatele.

Kvaliteetne taristu, selged liiklusmärgid ja tõhus järelevalve on tähtsad, kuid need ei suuda kompenseerida liiklejate hoolimatust, kiirustamist, tähelepanematust või ülbust. Enamik liiklusõnnetusi leiab aset olukordades, kus kõik liiklusmärgid on olemas, tee- ja ilmaolud head ning piirkiirus mõistlik.

Siiski otsustab keegi teha iga hinna eest möödasõidu, ületab kiirust või usub, et telefoni näppimine ei sega liiklusele keskendumist. Need kõik on aga vead, mille hind võib olla kellelegi elu.

Liiklusseadus sätestab küll reeglid, kuid ükski seadus ei kata kõiki olukordi ega asenda igatihe isiklik-

TEET JÄRV
PZU Kindlustuse sõidukikahjude grupi juht

ku vastutust. Terve mõistus on liikluses tihti tähtsam kui peensusteni pähe õpitud paragrahv.

Kui näeme lapsevankriga vanemat või eakat inimest ülekäiguraja ees kõhklemas, siis ei pea ootama, kuni nad läheneva auto ees ülekäigurajale astuvad – peatumine ja teeandmine on mitte ainult seaduse täitmine, vaid osa liiklusviisakusest. Kui teeolud on kehvad või on tee kitsas ja kääneline, siis ei peaks mõtlema, et „seadus lubab mul siin sõita üheksakümnega” – parem on küsida, kas see on parasjagu endale ja teistele ohutu.

Liiga sageli kohtab pärast juhtunud liiklusõnnetust õigustusi nagu „tee oli libe”, „puu oli teele liiga lähedal”, „märk oli halvasti nähtav”, „jalakäija oleks pidanud ette vaatama” või „kõik teised sõidavad ka lubatust kiiremini”. Tõsi, vahel on taristul puudusi ja kõik liiklejad ei käitu eeskujulikult, ent sellega peab liikluses nii autojuhi, jalgratturi kui ka jalakäijana alati arvestama.

Teiste liiklejate süüdistamise asemel peaks igaüks endalt küsima: kas ma ise teen alati kõik õigesti? Kas peatun siis, kui vaja? Kas lubaksin

teisel autojuhil kõrvaltänavalt välja pöörata või enda ette reastuda? Kas olen teinud kõik endast oleneva, et liiklus oleks ohutu?

Liiklusohutus ei ole midagi abstraktset ega kellelegi teisele delegeritav. See on iga-päevane teadlik valik olla liikluses tähelepanelik, kannatlik ja vastutustundlik. Seda mitte ainult enda, vaid ka teiste elu ja turvalisuse nimel. Liiklusõnnetused ei lõpe pahatihti vaid kindlustuspaberite vormistamisega – liiga tihti võtavad ja rikuvad need elusid, purustavad peresid ning jätavad hingedesse haavu, mis ei parane kunagi.

Niisiis: enne kui süüdistame kurvilist teed või ootamatult vaatevälja ilmunud jalakäijat, vaatame peeglist – kas tõesti teeme ise kõik, et õnnetusi ei juhtuks? Enamasti peitub vastus just seal. Isegi kui kõik teised eksivad, ei õigusta see enda hoolimatust. Tervemõistuslik ja reegleid ning teisi liiklejad austav liiklemine on hoolimise märk. Ainult nii saab ehitada üles turvalise liikluskultuuri ja jõuda selleni, et Eesti teedel ei hukku mitte ükski inimene.

● KOMMENTAAR

Ekspordi kasvu varjutab kaubandustollidega seotud ebakindlus

2025. aasta alguses paranes välisnõudlus ja koos sellega elavnes ka kaubandus. Juba möödunud aastal taastuma hakanud kaubaekspordi kasv oli aasta alguses üle ootuste hea. Siiski tuleb arvestada, et mullused võrdlusnäitajad on ka väga madalal tasemel.

Maksebilansi andmetel kasvas esimeses kvartalis kaupade ja teenuste väljaveokäive 10 ja sisseostukäive 11 protsenti. Kaubaekspord kasv esimeses kvartalis enamikus kaubagruppides ja sihtriikides. Aasta algul paranes nõudlus nii euroalal kui ka väljaspool seda. Suuremaist kaubanduspartnereist kasvas kõige enam ekspord Hollandisse, Ameerika Ühendriikidesse, Poola ja Leetu.

MARI RELL
Eesti Panga ökonomist

Kui möödunud aasta lõpus hoo- gustus peamiselt euroalalt väljapoole suunduv Eesti eksport, siis selle aasta alguses on paranenud eksport ka Soome ja Saksamaale. Kiratseb veel Rootsi suunduv eksport.

Äriteenuste ekspordikäive kasv neli protsenti. Veoteenuste ekspordikäive kahanes peamiselt maanteedvedude vähenemise tõttu. Selles valdkonnas on turgude heitlikkust ja majanduse üldist ebakindlust ka teravamalt tunda.

Üldine majanduse elavnemine töö kaasa suurema vajaduse kaupu sisse vedada. Esimeses kvartalis kasvas kaupade impordikäive 11 protsenti. Teenuseid osteti sisse samuti 11 protsendi jagu rohkem kui aasta eest.

Kasvu panustas enim masinate ja seadmete, elektroonikakaupade ja mineraalsete kütuste sisseost. Kauba- impordi kasvu andsid märgatava osa üheksakordsed sisseostud, mis olid seotud kaitsevaldkonnaga.

Jooksevkonto oli 2025. aasta esimeses kvartalis 228 miljoni euro suuruses puudujäägis, mis moodustab 2,4 protsenti SKTst. Jooksevkontot toetab teenuste konto ülejääk, mis varasema ajaga võrreldes siiski kahanes.

Kuigi kaubaekspordi käibed kasvavad ja aasta alguse olukord viitas paranemisele, on ettevõtjate tulevikuhinnangud endiselt pessimistlikud. Kindlasti mõjutab ettevõtjaid ka kaubandustollidega seotud ebakindlus.

Kas teil on suvepuhkuse plaanid tehtud?

MARGIT

Ei ole puhkuseplaanide tehtud. Tavaliselt puhkan Eestis, kodus.

KEIT

Puhkan täiesti koduselt ja lähen tantsupeole – tuleb minna ise jalga keerutama.

HELEEN

Ma olengi puhkusel – emapuhkusel.

Maal on tööd hästi palju ja ilmselt olen seal.

ARNOLD

Ei ole puhkuseplaanide tehtud. Enne koroonaaega reisisin. Pärast seda pole enam reisinud.

Auto vajaks uuendamist ja muud.

ENE

Plaanid ei ole tehtud. Puhkan tavaliselt kodus või Eestis kusagil.

Meeldib Otepääl, see on isakodu.

JANEK

Pigem olen ikka Eesti peal reisisin. Ikka Lõuna-Eestis, sest seal on mäed.

URMAS

Ei ole veel plaane tehtud. Puhkan Eestis tavaliselt. Siin on hästi palju ilusaid kohti, kus käia.

ARVO

Olen pensionär ja puhkan kogu aja. Vahel ikka käin reisil. Üks Hispaania-sõit tuleb suvel teha.

MERLE

Ausalt eeldes ei ole plaane teinud. Puhkan tavaliselt kodus ja Eestis.

KAILI

Ei ole veel plaane. Käin muidu Eestis palju ringi igal pool, Saaremaal ning Tartu ja Tallinna kandis.

ESTER

Ei ole plaane, sest puhkus on alles sügisel. Vanasti käisin matkamas, aga nüüd ei ole veel plaane teinud.

KRISTA

Ei olegi veel plaane. Puhkan pärast jaane. Lähen maale, Lõuna-Eestisse.

KÜSITLES KAIRE REILJAN PILDISTAS JUHAN HEPNER

● PÖLLUMAJANDUS

Kollased rapsipõllud töotavad sügisel head saaki

Läänemaa rapsikasvatavad ootavad tänavu üle mitme aasta korralikku saaki.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

„Üle Eesti on kaks viimast aastat rapsi kasvatamiseks üsna kehvad olnud,” ütles Kirna põllumees Hardi Rehkal. „Kui rapsipõllud talve üldse üle elasid, siis suuremat saaki pole tulnud.”

Sellest hoolimata riskis Rehkal eelmisel sügisel taas talirapsi külvata. „Ei noh – põllupidamine ongi siinkandis suur risk, aga kunagi ikka läheb õnneks,” ütles ta.

„Praegu tundub, et nii rapsile kui ka teistele viljadele on tänavune talv ja kevad tegelikult väga-väga hästi sobinud. See kevad on rapsi soosinud ja ta talvitus ka hästi,” tõdes Rehkal.

Oru kandi põllumehe Arne Tamm sõnul võib tänavu üldjoontes rahul olla. „See aasta on ikkagi tunduvalt parem kui viimased kaks, isegi kolm aastat. On ikkagi niisugune lootustandev,” nentis ta.

„Kaks aastat läks raps kõik välja, mitte midagi ei saanud,” lautas Tamm käsi. „Sel aastal ikka on loota, et tuleb midagi.”

Raps kasvab tänavu Läänemaal enamikul põldudel ilus ja umbrohuvaba.

URMAS LAURI

Pole põhjust nuriseda

Rehkaltil on kollaseid põlde mitmel pool üle Läänemaa: Võnnu kandis, Ehmjas, Lähtrus. „Läheb plaanipäraselt. Pilt on igal pool selline, et praegu pole põhjust nuriseda,” lausus ta.

Rehkalt lisas, et rapsi hind tänavu rõõmust lakke hüppama ei pane. „Hindadega sõltume ju maailmaturust, sest Eesti turg on ikkagi nii väike, et kõik käib börsipõhiselt. Eesti talumehele oleks kõige kasulikum hea saak sügisel,” lausus Rehkal. „Siis on, mida müüa ja ettevõtmine tasub end ka väiksema müügihinna korral.”

Lääne-Nigula valla Oru osavallas toimetav Mihkel Pranstibel nimetab ennast hobipõllumeheks. „See ei ole mu elukutse,”

ütles kümmekond aastat rapsi kasvatav Pranstibel. Raps kasvab tal kolmes eri paigas: Rannakülas Siimo-Peetri ja Vainu kinnistul kasvab raps 11 hektaril. „Kui öitsemine lõpeb, tuleb vaadata, kas on mingeid toitaineid puudu ja vajadusel siis midagi juurde anda,” rääkis ta.

Seejärel tuleb oodata saagikoristust augustis. „Suure tõenäosusega läheb raps mõne kokkuostja ja kuivatisse,” lausus Pranstibel. „Sealt edasi kas laevale või viiakse Jõgevale pressimisele.” Jõgeva lähedal Painkülas asub Asi Scano la Baltic rapsiõlitehas.

Müügihinda rapsikasvataja veel kindlalt ei tea. „Kui paar päeva tagasi vaatasin, oli vist 460 eurot tonn. Viimasel ajal kõigub 450 ja

500 euro vahel,” nentis Pranstibel. Tema sõnul on selline hind „nii enam-vähem”.

„On olnud aegu, kus hind on olnud 300 eurot tonnist või isegi allpool. Aga koroonakriisi ajal käis tuhande euro juures ära korra. Ütleme nii, et see 500 eurot tonnist on niisugune mõistlik hind.”

Hind võiks olla kõrgem

Pranstibeli põllunaaber põhja pool Äasmäe-Haapsalu maanteed on Arne Tamm, kes kasvatab Rannakülas rapsi Ukrainapõllu ja Jagupõllu kinnistul. Kahe kinnistu pindala on kokku umbes 14 hektarit. Rapsi kasvatab Tamm mujalgi: ühtekokku on tal kollaseid põlde peaaegu sada hektarit. „Härma-Kapa

maanteed pidi edasi minnes mul kaks põldu. Veel on põlde Linnamäe ja Uugla kandis,” loetles ta.

Kui suur saagikus olla võiks, seda Tamm öelda ei oska. „Ma ei tea veel,” lausus põllumees. „Kui nüüd pöuda ei tule, siis tuleb ikkagi korralik saak. Loodan, et saan kuivana puhtalt kätte neli tonni hektarilt, see oleks päris hea.”

Eeldatava hinna suhtes on Tamm oma põllunaabri Pranstibeliiga ühel meelel, et tonni eest makstakse tänavu 400–450 eurot. „Võrreldes eelmise aastaga on see tunduvalt madalam,” tõdes Tamm, kes hindas kokkuostuhinda siiski madalaks. „Selline rahuldav hind oleks 530 või 540 eurot tonnist.”

Põllumehe hinnangul peaks tonni hind olema kõrgem, sest väetiste hinnad on kõvasti tõusnud, nagu ka muud sisendhinnad.

Korraliku rapsisaagi saamiseks on vaja teha palju tööd. „No ikka on,” arutles Tamm. „Hakkab põlluharimisest pihta. Seejärel seemnekülv, väetamine, muidugi haigustõrje, putukatõrje ja ka kasvuregulaatorid. Ja raps tahab korralikku väetist. Ega midagi tegemata jätta ei saa – kui tahad saaki saada, pead kõik ära tegema.”

Ukrainapõllul on Tammel raps ühtlane, umbrohuvaba ja lopsakas. Kõikidel põldudel pilt nii ilus siiski ei ole. „Kui enne Linnamäge paremat kätt mäest alla sõita, siis seal on näha, et umbrohi kasvab.”

Mädanik muutis vaatetorni ohtlikuks

Riigimetsa majandamise keskus (RMK) sulges külastajatele Martna kandis Rannajõe asuva vaatetorni, kuna torn on muutunud mädaniku tõttu ohtlikuks.

RMK Lääne-Eesti piirkonna külastusala juhi Marju Pajumetsa sõnul avastati torni ohtlikkuse korralise ehitustehnilise auditeerimise käigus. „Auditeerimine tuvas tas mitmel kandevkonstruktsiooni puidust osal pruunmädaniku, mis lagundab torni struktuuri ja vähendab tugevust,” ütles ta.

Pajumets lisas, et kahjustuste ulatust hinnati selliseks, et vaate- torni kasutada ei ole enam ohutu.

Rannajõe puidust vaatetorn on 22 aastat vana, ehitatud aastal 2003. See on Läänemaa vaatetornidest ainus, kuhu pääsesid ratastoolis inimesed, kui neil oli saatja abiks.

Pajumets ütles, et 2021. aastal remontis RMK vaatetorni vastavalt eelmise korralise auditi juhenditele ja see pikendas vaatetorni eluiga neli aastat. Nüüd on aga kahjustused sellised, et vana torn tuleb lammutada.

Rannajõe vaatetorni kaldtee on läbi saetud, et inimesed keelust hoolimata üles ei läheks.

ANDRA KIRNA

Millal Rannajõe uus vaate- torn võiks kerkida, seda Pajumets öelda ei osanud, sest esmalt tuleb uus torn projekteerida ning nii projekteerimiseks kui ka ehitamiseks välja kulutada hange.

„Kõik sõltub hangete õnnestumisest ja rahastusotsustest,” ütles Pajumets. Ta lisas, et kuna Läänemaal pole viimasel ajal ehitatud ühtegi ratastooliga ligipääsetavat vaatetorni, on isegi selle hinna- klassi keeruline öelda.

Kuigi vaatetorn ise on suletud ja sinna ronimine muudetud võimatuks, saavad külastajad endiselt kasutada torni kõrval olevat puhkekohta. Rannajõe vaatetornist avanes vaade Kasari luhale, mis kevaditi on suurveega üle ujutatud.

Kevadel peatuvad seal tuhanded haned, luiged ja ujupardid, suvel pesitsevad luhas mitmed kurvitsalised, värvulised, rukkirääk jt ning näha võib toiduotsinguil ringi uitavaid põtru ja metskitsi.

KAIRE REILJAN

● LÜHIDALT

Reedel algavad mälestusüritused

Juuniküüditamise mälestusüritused saavad Läänemaal alguse reedel kell 20 Haapsalu raudteejaamas, kuhu naiskodukaitses Lääne ringkonna liikmed kinnitavad leinalindid meenu- tamaks neid, kelle senise elu 1941. aasta küüditamine katkestas.

Laupäeval, 14. juunil on küü- ditatute mälestusüritused kõigis Läänemaa omavalitsustes. Kell 11 peetakse Haapsalu toomki- riku ristimiskabelis mälestuspal- lus. Vormsi valla kultuuri- ja kogu- konnaspetsialist Ülle Juht ütles, et Vormsil kogunetakse kell 12 kiri- ku lähedal Vabadussõja mälestus- samba juures. Lääneranna valla- valitsuse avalike suhete spetsialist Lilli Lumera ütles, et Lihula Eliisa- beti kirikus on laupäeva keskpäeval tasuta kirikukontsert „Eestimaa- le, eesti keeles”. Lääne-Nigulas ko- gunetakse leinapäeval kell 13.30 Ristil küüditatute mälestusmärgi „Raudteerööpad mäletavad...” juu- res.

Juhan Hepner

Vormsi saart hooldab Tallinna firma

Vormsi avalike alade suvise hool- duse ostumenetluse võitis Tallin- na firma Personaliteenus OÜ. Et- tevõttel pole ühtki töötajat, kuid sel on vallavanema Triin Lepa sõnul lepingud kohalike elanikega, kes hakkavad vallale kuuluvatel maa- üksustel muru niitma.

Pakkumuse tegi kolm ettevõtet. Eliise Alale kuuluv Personaliteenus OÜ soovis töö eest saada 3788,1 eurot. 3977,7 eurot küsis Pürksis asutatud Tonge OÜ, mille omanik on Ringo Härm. Eelmisel kahel aastal saare avalikku ala hooldanud FIE Ahto Koka Andruse talu küsis 4999 eurot. „Tal oli kõige kallim pakkumi- ne,” ütles Lepp, miks see pakkumi- ne ei kõlvanud. „Meie ikkagi otsime ju seda soodsamat.”

Vallavanema sõnul on korras- hoidu vajavat avalikku ala üle ter- ve saare, näiteks kooli staadion, Hullo kiigeplats ja valla omandu- ses maatükid eri külad.

Urmas Lauri

Haapsalu oksjon luhtus

Esmaspäeval luhtus Haapsalu linnavalitsuse oksjon, kus sooviti müüa 55 000eurose alghinnaga Lihula maanteel asuvat korterit.

Lihula mnt 7 asuv kahetoaline 45,1 m² korter oli müüa teist kor- da. Võrreldes kuu aega tagasi luhtu- nud oksjoniga oli alghind 5000 eu- ro võrra madalam. Veebruaris andis volikogu loa korter võõrandada mi- nimaalse alghinnaga 47 000 eurot.

Mullu kevadest saadik pole Haapsalu oksjonid edukad olnud. Linnavalitsus küsis järgmisel ist- tungil volikogult luba hindu alan- dada.

Malle-Liisa Raigla

Parempoolsed tulevad oma nimekirjaga

Parempoolsete Saare-, Hiiu- ja Läänemaa piirkonnahalduri Ma- rika von Kühni sõnul läheb erakond Haapsalus ja Lääne-Nigulas koha- like valimistele oma nimekirja- ga. Konkreetseid nimesid ta öel- da veel ei soovinud, aga lisas, et Haapsalus tuleb nimekirja vähe- malt kümme nime.

Parempoolsete ridades saavad halduri sõnul kandideerida vaid era- konna liikmed. „Meil peab olema sam- ma maailmavaade. Me ei hakka pä- rast klaarima seda,” selgitas ta.

„Meie eesmärk on tugevalt juhi- tud ja jätkusuutliku eelarvega oma- valitsused. Haapsalu ja Lääne-Ni- gula vajavad stabiilseid sissetule- kuid mitte ainult suvehooajal, vaid terve aasta vältel,” lisas von Kühn.

Kandideerimist ei ole oma sõnul veel otsustanud partei asutajaliige Merle Mäesalu, kes oli 2013. aasta kohalikel valimistel Haapsalus tolla- se IRLi linnapeakandidaat ja 2017. aastal valimisliidu Meie Inimesed esinumber.

Juhan Hepner

• UUED NÕUDED

Vetelpäästjad saavad ujulates kohustuslikuks

Uute reeglite kehtima hakkamisel peab Haapsalu veekeskuses ujujatel silma peal hoidma vetelpäästekoolituse läbinud töötaja.

TIINA KELVISTE

Sotsiaalministeerium tahab septembrist muuta kõigis basseinides kohustuslikuks sukeldumisvõimelise vetelpäästja olemasolu, kuid jätab selle korraldamisel veekeskustele vabad käed.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

„Selle nõude eesmärk on tõsta üldist ohutust ujulates ja veekeskustes üle Eesti,” ütles Haapsalu spordibaaside juht Sulev Vare.

Hestia hotelli juhi Lauri Teoreinu sõnul ei tähenda plaanitud muudatus seda, et vetelpäästja peab edaspidi seisma basseini kõrval, vaid et selle võimekusega inimene peab olema majas tööl ja vajadusel saab ta appi kutsuda. See tähendab, et uusi töötajaid nõude täitmiseks palkama ei pea.

Basseinid pole võrreldavad

„Haapsalu veekeskuse töökorraldusele tähendaks see, et veekeskuse instruktorid peavad läbi- ma vetelpäästealase koolituse,”

ütles Vare. Praegu on instruktorite ülesanne Vare sõnul jälgida küllastajate tegevust ja hoida veekeskuses korda; sama ülesanne on treeningute ajal ka treenereil.

Et sotsiaalministri määrus ei ole veel vastu võetud, pole veel täpselt teada, millised nõuded määrusesse lõpuks sisse jäävad. „Eelnõu kohaselt antakse vetelpäästevõimekuse tagamise nõude täitmiseks ülemineku- aeg 1. jaanuarini,” ütles Vare.

Samas tõdes Teorein, et kui nõutavate oskustega on näiteks väike neiu ja basseini põhjas on kogukas mees, siis ei ole nõude täitmisest kasu. „Surnud pääst- jast abi pole,” ütles ta.

Ka pole Teoreinu sõnul basseinid omavahel võrreldavad: Hestias on basseini sügavus 1,35

meetrit, Tallinnas Kalevi ujulas aga 4 meetrit. Nii ongi mää- ruse seletuskirjas öeldud, et on te- nuseosutaja otsustada, kuidas vastavalt basseini eripärale vetelpääste- võimekus luuakse.

Mõni töötaja peab oskama sukelduda

„Seega ei kohustata teenuseosutajat komplekteerima vetelpääste kutsetunnistusega personali, vaid ta peab tagama selle, et tööl olevate inimeste seas on alati keegi, kes oskab ja suudab vajaduse korral sukelduda ka ujula sügavasse basseini, et sealt abivaja välja tuua,” seisab seletuskirjas.

Sotsiaalministeeriumi nõuni- ku Ramon Nahkuri sõnul aitab vetelpäästja vähendada traagiliste juhtumite riski. „Vetelpäästet

võtavad paljud veekeskused juba praegu tõsiselt, aga nüüd rõhuta- tab seda ka seadus,” ütles Nahkur ministeeriumi pressiteate vahendusel.

Nii ongi Fra Mare juhi Maret Suklese sõnul neil kogu teenin- dav personal, kes basseiniga kokku puutub, läbinud vetelpääste- koolituse. Koolituse läbivad tö- tajad iga viie aasta tagant, viimati 2023. aasta mais. Samuti on kogu teenindav personal läbinud esma- abikoolituse.

Haapsalu veekeskustes pole olnud suuremaid õnnetusi. 2023. aasta juunis vajus Fra Mare spaas vee alla eelkooliealine laps; tema elu päästmisel oli suur roll just vetelpäästekoolituse läbinud spaatöötajal, kes kiirelt ja õiges- ti reageeris.

Küllastajate käitumisel tähtis roll

Nahkur lisas, et tähtis on ka kül- astajate enda käitumine.

„Libisemisi on ikka,” ütles Teo- rein. „Füüsikaseadusi kiputakse unustama: kui põrand on märg, siis on see libe.” Ta rääkis, et kuigi veekeskuses on libisemiskindlad plaadid, piisab ühest küllastajast, kes enne sisenemist pesemas ei käi ja kõnnib kreemitatud jalga- dega üle veekeskuse põrandale, et see libedaks muutuks.

Seda, et väikeste õnnetuste taga on tihti küllastajad ise, kinnitas ka Vare. „Veekeskus ei ole koht, kus nalja pärast võib sõbra ootama- tult vette lükata või ilma järele- valveta allveejumise rekordeid püstitada,” ütles ta. „Kui kliendid käituvad vastutustundlikult ja ei

hinda oma võimeid üle, siis õnne- tusi üldjuhul ei juhtu.”

Leevenevad ka veepuhastuse nõuded

Kooskõlastusringil määrus ei nõua vetelpääste kutsetunnistusega in- mese olemasolu. Piisab sellest, kui vetelpäästjal on oskus sukelduda, näiteks on ta läbinud vastava koo- lituse. Teenusepakkuja saab ise otsustada, kuidas vetelpäästevõime- kust tagada, arvestades base- seini sügavust ja muid eripärasid.

Sama määrusega leevenevad nõuded veepuhastusele ja edas- pidi on lubatud kasutada kloori kõrval ka teisi puhastustehno- loogiaid, näiteks UV-kiirgust, ultra- filtratsiooni ja oksüdatsiooni.

Praeguse plaani järgi hakkab määrus kehtima 1. septembril.

Mürgistuste arv on vähenemas

Ravitud mürgistuste hulk on vii- mase kolme aasta jooksul Läänemaal vähenenud. Levinuimad mürgistuse põhjused on siin ravimid ja looduslikud mürgid.

Aastatel 2022–2024 oli tervise- ameti mürgistusteabekeskuse statistika kohaselt Läänemaal 125 juhtumit, kus inimene vajas mürgistuse tõttu ravi.

46 korral oli põhjuseks ravi- mitest saadud mürgistus, mil- lest peaaegu pooled olid erineva- te rahustite või antidepressanti- dega seotud juhtumid. Loodusli- ke mürgistuste tõttu vajati kolme aasta jooksul ravi 34 ja kemikaalide tõttu 23 korral. Alkoholimürgistusega vajas ravi 17 ja muude sõltuvusainete tõttu 5 läanlast.

Kui 2022. aastal oli ravi vaja- nud mürgistusi Läänemaal 49 ja 2023. aastal 41, siis mullu oli neid kokku 35.

Tänavu on Läänemaal ravi vaja- nud mürgistusjuhtumeid aprilli lõpu seisuga registreeritud viis.

Statistika hõlmab nii haiglas- se toodud patsiente kui ka pere-

Ravitud mürgistusjuhtumid Läänemaal

2022	49
2023	41
2024	35

ALLIKAS: TERVISEAMETI MÜRGISTUS- TEABEKESKUSE STATISTIKA

arstide juures lahendatud olukor- di. Loodusmürkide hulka arvesta- takse statistikas lisaks mürktaimede- le ja seentele ka mürgiste putukate nõelamised ja rästiku- hammustused.

Läänemaa haigla õendusjuht Marju Lepmets ütles, et ei mäleta, et viimaste aastate jooksul oleks siinse haigla erakorralise meditsiini osakonnas olnud mõni tai- memürgistuse saanud patsient.

„Kui loodusest rääkida, siis meie erakorralise meditsiini osa- konda jõuavad paar korda aastas juhtumid, kus madu on hammus- tanud inimest. Siis on muidugi herilased ja mesilased. Kui nen-

Mürgist piibelehte leidub ka koduaedades.

JUHAN HEPNER

de hooaeg algab, siis tuleb aller- gikuid, kellega peame tegelema,” rääkis Lepmets.

Seenemürgistuste arv sõltub Lepmetsa sõnul sellest, milline on olnud seeneaasta. „Mürgis- tusi võib juhtuda,” lisas ta. Sta- tistika näitab, et viimase kolme

aasta jooksul raviti Läänemaal üheksat seenemürgistust, neist vaid ühte mullu.

Üle Eesti raviti eelmisel aastal kokku 3330 mürgistusjuhtumit. Kogu Eestit arvestades on kõige levinum mürgistuse põhjustaja alkohol. Alkoholimürgistuse tõt-

tu vajas siis ravi 1400 inimest, kel- lest 1110 olid Harjumaal.

Läänemaal vajati mullu alko- holimürgistuse tõttu ravi kahek- sal korral. 10 000 inimese kohta teeb see alkoholimürgistuse juh- tumite arvukus Läänemaal 3,87 – neli ja pool korda vähem kui Harjumaal.

Mürgistusteabekeskuse info- liinile tuli kõnesid kolme aasta jooksul märksa enam kui ar- stide ravitud juhtumeid. Läänemaalt küsiti mürgistuse teemal aastatel 2022–2024 nõu 207 kor- ral. Mullu tehti seda Läänemaal 68 korral, tunamullu 75 ja 2022. aastal 64 korral.

Väikeste lastega oli mullu mürgistusõnnetusi Läänemaal vähe. Kuni üheksa-aastased vaja- sid statistika andmetel ravi kõi- gest kaks korda.

Vanuserühmade lõikes oli kõi- ge enam mürgistusi 15–19aastas- tel ja 40–49aastastel – mõlemas vanuserühmas kuus juhtumit.

Mürgistusinfoliinile tehtud 68 kõnest oli mullu Läänemaal aga

kuni üheksa-aastastega seotud peaaegu pooled – selles vanuses laste kohta küsiti nõu 31 juhul. See viitab, et kõik väikeste laste- ga seotud olukorrad polnud nii tõsised, et vajatuks meedikute sekkumist.

Terviseameti kinnitusel helis- tavad infoliinile kogu Eestis kõi- ge enam ühe- kuni nelja-aastas- te laste vanemad või hooldajad. „Enamiku mürgistusõnnetus- te põhjused on sageli lihtsad ja inimlikud eksimused – ravimid on omavahel segi aetud, kemikaalid jäetud kättesaadavale kohale või on laps suhu pistnud maha visatud nikotiinipadja,” selgitas ameti mürgistusteabe osakonna juhataja Mare Oder.

Läänemaa haiglas- se satub ravi- mimürgistusega väikelapsi Marju Lepmetsa kinnitusest tõesti harva. „Näiteks on nad saanud juhusli- kult kätte kellegi ravimid kodus. Isegi näiteks laste kõharohu või mingisugused vitamiinid,” mai- nis Lepmets.

JUHAN HEPNER

EESTI RAAMATU AASTA

Haapsallased kukkusid raamatuaasta vaipa tikkima

Kui Lääne Elu paar minutit enne kolmapäeva keskpäeva raamatukokku jõudis, et tikkijaid tabada, olid need juba kohal ja välgutaskid nõela.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Päris esimesed pisted tehti teisi-päeva õhtul, kui 16 meetri pikkune eesti raamatu sünnipäeva piltvaip Haapsalu raamatukogu lugemissaalis lahti rulliti. Enne kolmapäeva keskpäevaks välja kuulutatud avalööki oli Haapsalu linnapea Urmas Sukleski jõudnud oma näputöö ära teha, nõela poolelioleval B-tähe sisse torganud ja minema kiirustanud. Linnapea tööd jätkas Haapsalu raamatukogu direktor Ulvi Vaarja.

Vaarja kõrval harutas tikandit Haapsalu raamatukogu kunagine juht Ilme Sepp. „Keegi on karutööd teinud,” märkis ta. Muidu hiirvaikne lugemissaal oli signat-saginat täis ja tikkiv linnapea oli tekitanud seal sama suure elevuse kui vaip ise.

Naised lasid nõelt käia ja imetlesid teiste tööd. Läbisegi kõlasid hüüatused „Näete, siin saab tikkida kive!”, „Seda lossi ma tahaksin tikkida!”, „See koht on väga ilusasti tehtud! Missugune pistel!” ja „Igavesti vingi värkl!”. Siis elevus rauges ja asendus süvenenud nohinaga.

„Väga mõnus ja värskendav olukord: näha, kuidas inimesed tikivad ja ajalugu loovad. Ise võtan ka nõela kätte,” ütles Haapsalu raamatukogu peavarahoidja Janne Tenson Lääne Elule ja siis tikkijatele: „Võtame nõelad ja sukeldume eesti raamatu ajalukku! Nüüd on Läänemaa kord näidata, et meil on kuldseid käed.”

Eesti raamatu aasta piltvaip alustas teekonda Tartumaalt. Haapsallu jõudis see Hiiumaalt.

Virve Salum juba ootas, millal vaip Haapsallu jõuab, sest Pärnus tal tikkida ei õnnestunud: pidi bussi peale kiirustama.

JUHAN HEPNER

Rännak lõpeb Lääne-Virumaal jaanuaris. Haapsalu raamatukokku jääb vaip 24. juunini.

„Niidid on siin, kääril seal,” juhendas tikkijaid Haapsalu raamatukogu bibliograaf Helin

Pöldve. „Otsige endale koht, mis meeldib!”

Näputöölisi ootas suur kastitais värvilist lõnga ja nõelakarp. Lubatud oli kõik: igasugused pisted, vaibale trükitud pildi järgi

nõelumine ja ka omalooming kohtades, mis olid trükimust-rist puutumata ja valged.

Vaibale joonistatud eesti raamatu lugu algab Läti Henriku kroonikast pärit lausega „Lau-

la, laula, pappi!” ja lookleb sealt Vastse Testamendi ning Räpina paberivabriku poole, tehes järgmise peatuse aabitsakuke juures. „Oi, kuidas mulle meeldib see kukk,” ütles Pöldve. Vaiba

Eesti raamatu aasta piltvaip

- 16 meetri pikkune vaip käib aasta jooksul läbi kõik maakonnad.
- Haapsalu raamatukogus 24. juunini. Kullamaal 25. juunist 8. juulini.
- Vaibaga koos rändab külalisteraamat: pikk riidesiil, kuhu tikkijad jäädvustavad oma nimed.
- Lõpuks jõuab vaip eesti rahva muuseumisse.

ALLIKAS: RAAMATUAASTA.EE

teises otsas, Pöldvest 16 meetri kaugusel välgutask nõela haapsallane Anita Arst, kes tikkis tähti: vaiba alumist serva kirjas tähestik.

„Mõtlesin, et võtaks väikese motiivi. Prooviks hakkama saada, siis vaataks edasi,” ütles Arst. Tikkija Virve Salum tema kõrvalt sõnas: „Kui on head silmad, siis on teksti hea tikkida.”

Salum ise oli ette võtnud kuke sabasuled kuke aastal sündinud abikaasa mälestuseks. Käsil oli roheline sulg.

„Juba ootas, millal vaip Haapsallu jõuab,” ütles Salum. Sattunud nägema, kuidas Pärnus vaipa tikiti, tahtis ta juba siis nõela haarata, aga pidi bussile ruttama.

Salumi kõrval sättis Pöldve vaibale tikitud kuduja käte vahele miniatuurset Haapsalu salli juppi, aga jättis siis asja sinnapaika, sest aplikatsioonitööd ei ole lubatud. „Kontseptsioon on teine,” märkis Pöldve.

„Kohe kindlasti tulen veel tikkima, sest see on õige asi,” kinnitas Arst.

Järvide muusikafestival naaseb Lihulasse

Kaks aastat ära jäänud muusikapidu toob juuli teiseks nädalavahetuseks klassikalise muusika väikelinna juba 15. korda.

Järvide perekonna korraldava festivali esimestel kontserditel kõlavad seekord puhkpillid. „Festivali teine pool on keelpillide päralt,” ütles festivali üks korraldajaid Miina Järvi.

Eraldi tähelepanu pälvis Järvi sõnul Prantsuse helilooja Francis Poulenci, kelle sonaadid klaverile ja puhkpillidele kõlavad Lihula muusika- ja kunstikooli saalis 12. juulil. Järgmisel päeval musitseerib Lihula kirikus Soome viiuldaja Jari Valo. „Hinnatud artist nii kodumaal Soomes kui ka väljaspool,” märkis Järvi.

Peale traditsiooniliste kontserdipaikade kiriku, mõisa ja muusika- ning kunstikooli antakse üks kontsert peatänava ääres avatud kohvikus Von Hauer. Järvi sõnul inspireeris paik korraldama kontsert-õhtusööki. Musitseerib Härasmeeeste ansambel. „2012. aastast tegutsev flöödikvartett koos seisus Nils Kosapoeg (flööt), Mart

Lihula klassikalise muusika päevad

- Avakontsert „Puhkpillid” Lihula mõisas 11. juulil kl 18.
- Kontsert-õhtusöök Von Haueri kohvikus 11. juulil kl 20.
- Poulenci sonaadid Lihula muusika- ja kunstikooli saalis 12. juulil kl 19.
- Öökonsert Lihula Eliisabeti kirikus 12. juulil kl 22.
- Jumalateenistus Lihula Eliisabeti kirikus (orelil Mari Järvi) 13. juulil kl 11.
- Lõppkontsert „Schuberti kvintett” Lihula Eliisabeti kirikus 13. juulil kl 19.

ALLIKAS: LIHULA KLASSIKALISE MUUSIKA PÄEVAD

Saluri (viulil), Madis Järvi (vioola) ja Kristian Plink (tsello),” ütles Järvi.

Repertuaar on Järvi sõnul mitmekülgne, kätkekes üle maailma tuntud klassikaliste hittide kuldvaramut ja teada-tuntud poplugusid. Peale klassika ja popmuusika kõlab Von Haueri dzäss ja rokk. Järvi sõnul ei jäta Härasmeeeste

Järvide festival on muusikaarmastajaid rõõmustanud juba üle kümne aasta.

ERAKOGU

lavasarm külmaks kedagi ja on samaväärne muusikute andega.

Festival algab 11. juulil kontserdiga mõisas, kus esineb puhkpillikvintett koosseisus Lisa Kawasaki (flööt), So-Young Lee (klarnet), Ingely Laiv-Järvi (oboe), Jakob Peäske (fagott) ja Jürnas Rähni (metsasarv).

Festivali teisel päeval astub üles festivali üks peakorraldajaid pianist Mihkel Järvi. „Ka tema on seekord inspireeritud puhkpillimuusikast,” märkis Miina Järvi. Oma lavapartneriteks on ta valinud flöödikunstnik Lisa Kawasaki, oboekunstnik Ingely Laiv-Järvi ja klarnetikunstniku So-Young

Lee. „Kõiki neid ühendab Poulenc, kelle loomingust tulevad ettekanded kolm sonaati klaverile ja puhkpillidele,” ütles Järvi.

Festival jätkub öökonsertidega Lihula kirikus, kus esineb klavikordil Marju Riisikamp. Klavikord leiutati 15. sajandi alguses ja see on vanim klavipill oreli ja

klavessiini järel. „Pilli omapäraks on haruldaselt vaikne kõla, mis koos küünlavalgusega loob erilise atmosfääri,” ütles Järvi.

Pühapäeva hommik algab jumalateenistusega Lihula kirikus, oreli mängib Mari Järvi ja kõlab ka keelpillimuusika. Lõppkontserdil Lihula kirikus esineb keelpillikvintett, esimesel viiulil Soome raadio orkestri kontsertmeister Jari Valo. „Koos Järvide perekonna keelpillimängijatega esitatakse Franz Schuberti keelpillikvintett C-duur,” ütles Järvi.

Lihula valisid viiuldaja Miina ja pianist Mihkel Järvi festivalipaigaks isiklikel põhjustel: nende emapoolne vanaema on Lihulast pärit ja lapsena on nad tihti Lihulas käinud. Miina Järvi mäletab jalutuskäike vanaema kodu juurde, kus toona asus raamatukogu, ning kalmistule, kust jäid meelde varesed. Lihula tundus festivaliks igati sobiv paik: muusikakoolis klaver, kirikus ja mõisas suurepärase akustika.

KAIE ILVES

Mis Murulaugu onule ja tema perekonnale Tallinnas juhtus

EDUARD VILDE

Et nad seejuures ka arusaadaval viisil keppisid vangutasid, siis ei jäänud Saulikesel muud nõu üle, kui hapu õuna sisse hammustada ja vântama hakata.

Ja onu vântas ja juut tantsis ja noorisandad naersid. Ka sina, lugeja, oleksid naernud, kõige pealt Murulaugu taadi pool mõruda, pool ahastava, pool kurva ja pool häbeliku näo üle... Issand Jumal, mis temaga kõik Tallinnas ära ei tehtud! Süda valu ja kurbust täis, ning nüüd mängi veel purjus poesellidele leierkasti – tema, Saul Mutt, Murulaugu koha jõukas pärisomanik!

Kui juut tantsimast ära väsis, anti talle õlut, Saul sai aga käsu teist tükki mängida. Juut seadis leierkasti uue tüki jaoks korrale ja onu – mängis, sest käsuandjad vangutasid keppisid...

Mängitav tükk oli väga hale, ja haledasti kajas org vastu. Haledus, sügav haledus tekkis ka Murulaugu onu südamesse, haleduse pisarad tulivad talle silma ja veeresid ta paksude punaste põskede üle maha. Onu pööras

näo maantee poole ja nuttis hädasti ja mängis, mängis...

Maanteed mööda sõitis van-ker ligemale. See oli linna voo-ri-meis, nagu troska ja peene, kõ-vera looga järele arvata võis. Ta tuli suhkruvabriku poolt ja peal olid tal kaks inimest: meeste- ja naisterahvas. Saul vaatab, vaatab – troska tuleb ligemale, troska on onu kohal – troska hakkab mäest alla sõitma –

„Anna!” karjatab Saul ära-rääkimata rõõmutuhinal, leier-kast teeb selsamal toonil niuks-ti, onu keksib paar korda mõ-lemale jala peal ja siis – noh, siis oli onu orukaldalt kadunud; ai-nult tolmlendas sealt kohalt üles, kust ta vântoreliga tükkis alla oli putkanud...

See kõik tuli nii järsku, et kohkunud juut alles tüki aja pärast hüüda sai:

„Ai vai, minu muusik!”
Ja teine tükk aega läks möö-da, enne kui ta onule järele hak-kas lippama...

See pilt, mida natukese aja pä-rast seda maantee peal näha võis, oli küll nii isevärki, et teda nä-gijatest keegi nii pea ei unusta:

Vaade Tallinnale suhkruvabriku juurest umbkaudu aastal 1835. 1811. aastal ehitatud ning hiljem tärgklise- ja piiritusevabrikuks ümber ehitatud tehase põles maha 1869. aastal, misjärel ostis krundi krahv Anatoli Orlov-Davõdov, lasi sinna ehitada Orlovi lossina tuntud hoone ja nimetas mäe oma abikaasa järgi Marienbergiks ehk Maarjamäeks.

EESTI AJALOOMUUSEUMI KOGU

teda tähele ei panda, kõigest jõust leierkasti hakkab vânta-ma – seda ehk Annake ja tema kaasaline kuuleb; leierkast vin-gub ja kiunub ja onu putkab ja putkab. Onu järele mõne saja sammu kauguses jookseb juut, tõstab oma heleda häälega kan-get kisa ja hüüab ühtesoodu: „Ai vai, minu muusik! Ai vai, minu muusik!...”

Aga leierkasti tassimine läheb Saulile viimaks raskeks; pealegi ei mõju vântamine midagi – se-da ei kuulda, ja voorimees jõuab onust ikka kaugemale ja kauge-male. Ka tuleb onule meelde, et leierkast võõra omandus on. Ta kisub juudi muusika kaelast ja viskab ta maha, – küllap juut ta sealt ära võtab. Juut aga on juba peaaegu onu kannul; nii pea kui leierkast maha langeb, jookseb heebrea mees suisa tema otsa, veereb muusika üle kukerpalli ja langeb ninali maha. Onu ise lippab aga edasi...

Vene turu ääres, pritsimaja ees saame Murulaugu onuga tund aega hiljemini kokku. Järgneb

● Kui juut tantsimast ära väsis, anti talle õlut, Saul sai aga käsu teist tükki mängida. Juut seadis leierkasti uue tüki jaoks korrale ja onu – mängis, sest käsuandjad vangutasid keppisid.

ARRIVA OÜ

UNTSU, TÜHJA		AH JA ...	ESMAS-PÄEV	VOLITATU	TAIPAMATU	NOOT	ITSITUS	HEA TUJU TUNNUS	LUTSIMA	KÜSISÕNA
ILMAKAAR				KUIV-PRUUNISTUS						
ULTRAHELI			KORRAKS RÕHKIMA							
			SIHT-ASUTUS							
VESINIK		SÕOMINE, SÕOMAPIDU				„ÜTLEV (INESSIIV)				
		TALUHOONE				SAARESTIK				
ENNISTUS							RUUMI-MEETER			ÜHELE LOOMALE OMANE
							2000.			
TEHIS-INTELLEKT			TSENTNER		KÄIBEMAKS			ALEVIK		
			EESTI ISO-KOOD		TITAAN			INFEK-TSIOONI SAAMA		
ASESÕNA				ASTAAT		MANGAAN			B NAABER	
DOMINICA PEALINN				LÄMMASTI-KÜÜHEND		NÄITEKS			KANNU OSA	
RÖNTGEN		ÄREVUS, ÄHM					„ENSV” TEGELANE			
		TEEKATE					EESTI VABARIIK			
RAHA EEST HANKIMA					TEKKINU, MOODUSTU-NU					
					ARGOON					
MÖÖT-ÜHIKUTE SÜSTEEM			TERA			KARM				
			RÕIVA OSA			“FÜR ...” (A. PÄRDI TEOS)				
NAISENIIMI							TEMAL			
							ATSETAAT			
MURRANGU-TEVAHELINE VAJUNUD MAAKOORE-OSA					RUMEENIA RAHA				H NAABER	
					PUUDEGA INIMESTELE				TOHUTU	
TASKUKELL				ÜHENDAV DETAIL						
				MEESSOOST (LOOM)						
KOLME AASTA TAGANT TOIMUV KUNSTI-ÜLEVAATUS										TÄRKAV VILI
HINGAMISELUND						JÄRV TÜRGIS			MOLÜB-DEEN	
JONNI-AJAMINE						NÕUSOLEV VASTUS			BRASIILIA REAAL	
ASJA-TUNDJA							KOLME-KORDNE KALAVÖRK			
							NOOT			
PÜHAPÄEV		...LOOGIA (SARNA-SUS)				... LAAN				
		JOOD				EHK				
SISEMINE VÕITLUS										

Eelmise lehe vastus: tamme-kirjurähn.

KUHU MINNA

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses: „Meister ja Margarita” 12. juunil kl 17.30.

● MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum
K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
K–P 11–17. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T–L 10–18; P ja E 10–16.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
N–R 12–18 ja L 12–14,
muul ajal ette teatades
roudemuuseum@gmail.com,
tel 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud
T–L 10–17. E-post:
lihulamuseum@laaneranna.ee.

● NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3)
laenutus- ja lugemissaali vitriinides Pärnu portselani-maalijate seltsi Lüster kevadnäitus
29. juunini.

Lugemissaalis näitus
„Eesti raamatu aasta piltvaip”
24. juunini ning „Eesti, Läti ja Leedu kaunimad raamatud”
29. juunini.

Trepigaleriis Eesti
ajaloomuuseumi laste ja
noorte eksliibrisevõistluse
parimad tööd 11. juulini.

Lasteraamatukogus
(Wiedemanni 11)
õpilastööde näitus „Kui lahti löön
raamatu...” 31. juulini.

Haapsalu kultuurikeskuses ja linnagaleriis (Posti 3):
Haapsalu graafilise disaini
festivali tööd 29. juunini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis Haapsalu kunstikooli
42. lennu lõputööd 22. juunini.

Hoovigaleriis Haapsalu
kunstikooli I–III kursuse õpilas-te tööd 22. juunini. Galeriid avatud
K–P 12–18. Tasuta!

Lihula muuseumis
(Lihula mõis, Linnuse tee 1):
Näitus „Läänemaa naise pidulikud
rõivad 19. saj lõpus ja 20. saj algu-ses” jääb avatuks septembri lõpuni.
T–L kell 10–17.

Näituse „Lihulas sündinud loodus-teadlane Wilhelm Konstantin Frommhold Petersen” avamine
12. juunil kell 12.
Näitus jääb püsiekspositsiooni.
T–L kell 10–17.

Haapsalu pitsikeskuses
(Karja 25): Gunta Randla
telenukkude näitus „Omadele
võõras, võõrastele oma”
28. juunini.
Keskus avatud T–R 11–18 ja
L 11–15.

SUDOKU

			4		6			
	1						8	
9		5				6		1
6			3	4	9			8
	4						9	
3			1	7	5			2
2		1				9		5
	3						2	
			9		1			

Läänemaa vähihüing
on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele
tuge juba 20 aastat. Oleme tänulikud abi ja
toetuse eest. Läänemaa vähihüing,
SEB EE621010220047448013.

TALIS VARE

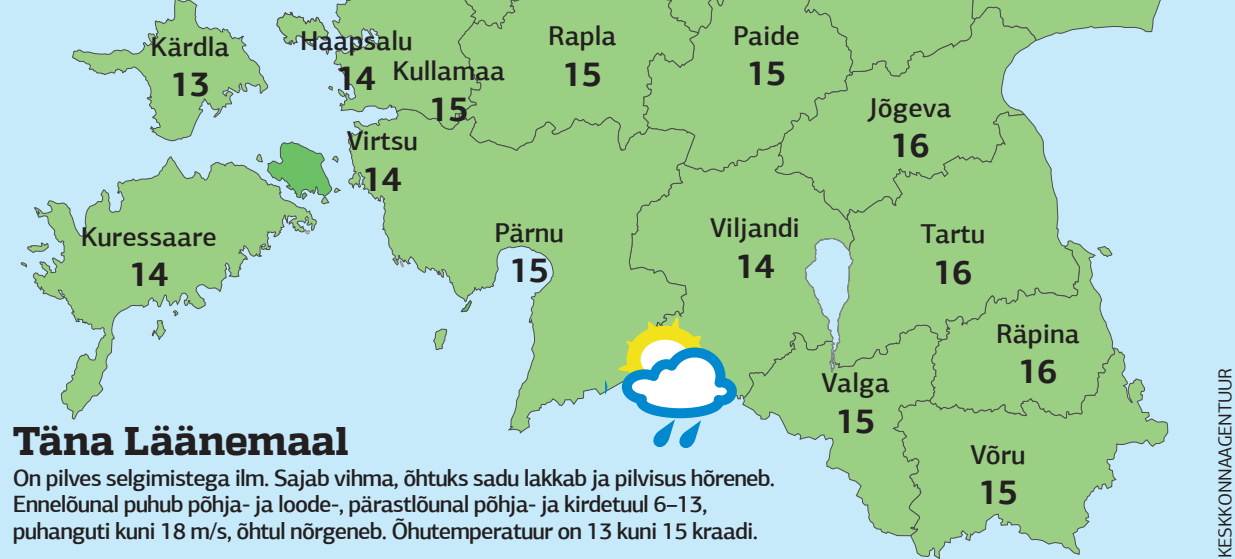
Uus vedur tõstetakse reedel paika

Õöl vastu reedet, 13. juunit saabub maanteed mööda eriveosega Pääskülast Haapsallu ASi Eesti Liiniron-
gid ligi 20meetriste ja 46 tonni kaaluv kingitus raud-
tee- ja sidemuuseumile – manöövervedur MEV-1. Ree-
de hommikul seatakse Haapsalu raudteejaamas üles
kraanad, millega vedur muuseumi juures treilerilt
maha tõstetakse. Raudtee- ja sidemuuseumi juhata-
ja Talis Vare ütles, et selgub jooksvalt, mis kell reede
hommikul kraanad veduri tõstmiseks alustavad, kuid
lisas, et koos ettevalmistusega kulub kogu operatsioo-
niks tõenäoliselt tunde.

Elektriveduri ehitasid instruktorvedurijuhi Harry
Saarma eestvedamisel Pääsküla depoo töötajad aasta-
tel 1995–1997. Veduri alus on vana elektrirongi moo-
torvagun ER2-103202. MEV-1 loodi, et asendada seni
depoteedel manööverdanud diiselveður uue, sääst-
likuma ja praktilisema lahendusega. **JUHAN HEPNER**

ILM

VEETEMPERatuurid
(11. juuni kell 12)
Dirhami 14,8°
Haapsalu 16,9°
Virtsu 14,5°
Rohuküla 17,4°

Reede	öö päev	Laupäev	9°...20°	Pühapäev	9°...21°	Esmaspäev	11°...23°
põhjatuu 3–9 (12) m/s		põhja-, loodetuul 2–9 (10) m/s		loode-, läänetuul 2–9 m/s		läänetuul 2–6 m/s	

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Ridala Baptistikoguduse
143. sünnipäev
pühapäeval, 15. juunil 2025

Kell 11.30 Tänujumalateenistus.
Jutlustab pastor Joosep Tammo

Kell 15 Laikrete perebändi kontsert
koguduse aias

Olete väga oodatud!
Info www.ridalakogudus.ee

RIDALA BAPTISTIKOGUDUS

Jälgige Lääne Elu
ka Facebookis!

Juba üle 11 000 jälgijat!

KASTANI
AVATUD IGA PÄEV 8-22

METSA

Mango-passioonvilja nektar 1,00
1L, Põltsamaa Tavahind 2,79

Hapukapsaborš sealihaga 1,99
530g, Põltsamaa Tavahind 3,50

Maitselt mahe grillvorst 4,99
900g, Maks & Moorits Tavahind 6,90

Lemmikvorst 0,89
300g, Maks & Moorits Tavahind 1,49

Wõro Lastevorst 1,39
600g, Maks & Moorits Tavahind 1,79

Whiskas kiisueine 1,39
4x85g/2 sorti Tavahind 2,49

Woolite Color 8,90
Pesuvahend 4,5L Tavahind 19,90

Kastani Ostukeskus - Kuuse 28 / Metsa pood - Metsa 28

XXIII SUUPILLIFESTIVAL

PÄRNU

HARMONICA FESTIVAL

Reede, 13. juuni | 19:00
Suupillikontsert
Haapsalu Toomkirikus

MIKAEL FALL & FREDRIK KARLSSON
NAMI MIYATA & YVES PELRAS
VLADIMIR HROVAT & LARA PELIKAN

Festivali peatoetaja:
HOLM

Pääsmed: Piletimaailm, Piletilevi ja kohapeal

Lääne Elu	
paber- ja digilehe hinnakiri	
PABERLEHT	
1 kuu	13
3 kuud	38
6 kuud	73
12 kuud	133
E-arve	12
PABER+DIGI	
1 kuu	17
3 kuud	48
6 kuud	92
12 kuud	170
E-arve	15
DIGILEHT	
1 kuu	8
3 kuud	20
6 kuud	37
12 kuud	74
E-arve	8
DIGILEHE PÄEVA-PILET 1,50	
473 7111	
le@le.ee	

HOLM
Sinu plaan. Sinu moodi.

SEL SUVEL EI EHITA MIDAGI!!!
KUI SIIS VAID NATURE TERRASSI...
JA MUIDUGI LASTELE KIHK.

holmbank.ee

Finantsteenuse pakkuja on Holm Bank AS. Enne lepingu sõlmimist tutvustingimustega ning vajadusel pea nõu asjatundjaga

KOOS ON SOODSAM!

Digi- ja paberlehe tellimiseks võtke ühendust meili teel **le@le.ee** või telefonil **473 7111**.

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas

Postkast jäi tühjaks?
Võtke ühendust le@le.ee või helistage 473 7222.

Lääne Elu